

6. Домашній арешт як запобіжний захід у кримінальному провадженні. Крайнюк В. Г. Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. 2013. Т. 26 (65). № 2–1. Ч. 2. С. 317–324.

Аліна Григорівна ГАРКУША,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЩОДО СПРОЩЕНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

22 листопада 2018 року Верховною Радою України було прийнято Закон № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», який набрав чинності 01.07.2020 р.[1]. Відповідно до зазначеного закону ст.ст. 11 і 12 Кримінального кодексу (далі –КК) України, введено родові поняття «кримінальне правопорушення», яке в свою чергу поділяється на кримінальні проступки (далі –проступок) і злочини[2]. Злочини і кримінальні проступки відрізняється лише –покаранням: а саме воно не може передбачати позбавлення волі, а штраф за проступок не може перевищувати трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У статті 215 Кримінального-процесуального кодексу України (далі - КПК) «Досудове розслідування злочинів і кримінальних проступків» зазначено, що досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків у формі дізнання[3].

Одним із різновидів спрощеної форми кримінальних процесу є спрощений порядок судового розгляду щодо кримінальних проступків, який отримав регламентацію у параграфі 1 глави 30 КПК України (ст.ст. 381-382).

У КПК України передбачено два варіанти розгляду обвинувального акту відносно кримінального проступку. Зокрема, у ст.ст. 381-382 КПК передбачено, по перше, що суд має право призначити розгляд у судовому засіданні обвинувального акта відносно вчинення кримінального проступку та викликати для участі в ньому учасників кримінального провадження, якщо визнає це за необхідне або суд розглядає обвинувальний акт щодо вчинення кримінального проступку без проведення судового розгляду в судовому засіданні за відсутності учасників судового провадження, якщо обвинувачений не бажає в подальшому оскаржувати зібрані під час дізнання обставини та погоджується з розглядом обвинувального акта.

В свою чергу законодавством передбачено, що суд у п'ятиденний строк з дня отримання обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку, а в разі затримання особи у порядку, передбаченому ч.4 ст. 298-2 КПК України, невідкладно вивчає його та додані до нього матеріали і ухвалює вирок.[4].

Підставою для розгляду обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку у спрощеному провадженні є встановлення прокурором під час досудового розслідування, що підозрюваний беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності, а потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, не заперечують проти такого розгляду, прокурор має право надіслати до суду обвинувальний акт, в якому зазначає клопотання про його розгляд у спрощеному порядку без проведення судового розгляду в судовому засіданні.

Зазначемо, що за відсутності хоча б однієї з умов, передбачених ст. 302 КПК України обвинувальний акт не може бути розглянутий у спрощеному провадженні, а саме:

1. підозрюваний беззаперечно визнав свою винуватість;

2. не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини;
3. згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності;
4. потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється

провадження, не заперечують проти такого розгляду[3].

Слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язаний роз'яснити підозрюваному, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, зміст встановлених досудовим розслідуванням обставин, а також те, що у разі надання згоди на розгляд обвинувального акта у спрощеному порядку вони будуть позбавлені права оскаржувати вирок в апеляційному порядку з підстав розгляду провадження за відсутності учасників судового провадження, недослідження доказів у судовому засіданні або з метою оспорити встановлені досудовим розслідуванням обставини. Крім того, слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язаний впевнитися у добровільності згоди підозрюваного, потерпілого та представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, на розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні.

До обвинувального акта з клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні повинні бути додані:

1. заява потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, щодо згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження та згоди з розглядом у спрощеному провадженні;

2. заява підозрюваного, (за обов'язкової участі захисника), щодо беззаперечного визнання своєї вини, згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному

провадженні; матеріали досудового розслідування, у тому числі документи, які засвідчують беззаперечне визнання підозрюваним своєї винуватості.[3].

Вирок суду за результатами спрощеного провадження ухвалюється в порядку, визначеному КПК України, та повинен відповідати загальним вимогам до вироку суду. У вирокі суду за результатами спрощеного провадження замість доказів на підтвердження встановлених судом обставин зазначаються встановлені органом досудового розслідування обставини, які не оспорується учасниками судового провадження.

Копія вироку за результатами розгляду обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку не пізніше дня, наступного за днем його ухвалення, надсилається учасникам судового провадження. Вирок за результатами розгляду обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку може бути оскаржений в апеляційному порядку з урахуванням особливостей, передбачених ст. 394 КПК України.

Підсумовуючи викладене, вважаємо, що зміни, які відбулися у національному кримінально-процесуальному законодавстві, враховуючи Європейський досвід щодо досудового розслідування кримінальних проступків є позитивним моментом щодо спрощення процесу доказування у провадженнях про кримінальні проступки, так як вони відрізняються від загальних та покликані на прискорення процесу досудового розслідування кримінальних проступків. Ось чому ефективному дотриманню прав учасників кримінального провадження сприятиме застосування саме нових кримінальних процесуальних інститутів, включаючи спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання, доведеності вини особи, та винесення законного, обґрунтованого вироку суду у спрощені строки судового розгляду.

Перелік використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листопада 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>

2. Кримінальний кодекс України. Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv#n2656>(дата звернення – 26.11.2020).

3. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітн. 2012 р. № 4651- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>(дата звернення: 07.11.2020).

4. Затримання у кримінальному провадженні: навчальний посібник/ кол. авторів: А.В. Захарко, В.В. Рогальська, О.А. Солдатенко, Д.В. Лазарева та ін. Дніпро, 2020. 166 с.

Валерій Валентинович ЛИТВИНОВ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЯК ПІДСТАВА ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Кримінальний процес України передбачає здійснення досудового розслідування в двох формах: 1) досудове слідство; 2) дізнання. Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 3 КПК України досудове слідство - це форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів. Згідно п. 4 тієї ж норми дізнання є формою досудового розслідування, якій здійснюється розслідування кримінальних проступків.

Системний аналіз норм КПК України 1960 року, а також наукових досліджень, дає можливість зробити висновок про те, що кримінальне судочинство України знало два види дізнання: 1) дізнання в кримінальних провадженнях, де досудове слідство не є обов'язковим; 2) дізнання в